

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2012/2013**

KOD UCZNIĄ

--	--	--	--

Etap: wojewódzki

Data: 8 marca 2013 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia

- 1) Na stronie tytułowej w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
- 2) Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron i 20 zadań.
- 3) Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
- 4) Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
- 5) W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „x” **bezpośrednio na arkuszu**, lub podaną liczbę np. dwa.
- 6) Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź „x”.
- 7) Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
- 8) Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonech napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
- 9) Podczas rozwiązywania zadań możesz korzystać z prostego kalkulatora i przyborów kreślarskich.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**
Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: **54**

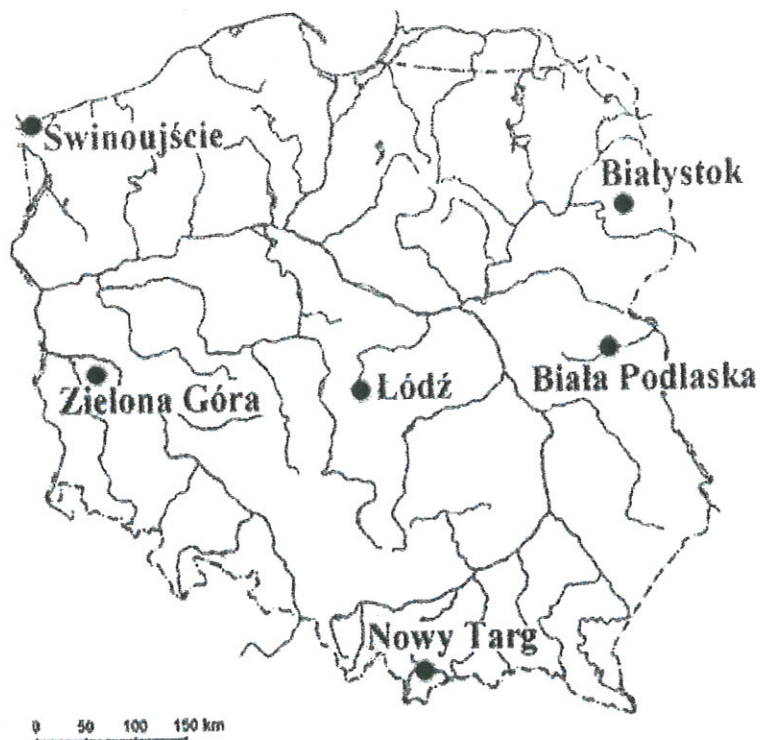
Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	5	3	2	2	2	2	3	3	2	2	5	3	4	3	3	2	4	3	3	4	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																					

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -

Zadanie 1. (5p.)

Na mapie przedstawiono lokalizację wybranych miast Polski.

A. Uzupełnij tabelę wpisując w nią właściwe nazwy miast, spośród zaznaczonych na mapie.

Lp.	Wyszczególnienie	Miasto
1	Najwyższa temperatura powietrza zimą	
2	Najwyższe roczne sumy opadów	
3	Najdłuższy dzień latem	
4	Najwcześniej wschodzi Słońce	

B. Z zaznaczonych na mapie miast wpisz trzy, które są stolicami województw oraz podaj nazwy tych województw.

Lp.	Miasto	Województwo
1		
2		
3		

Zadanie 2. (3p.)

Na mapie z zadania 1. zaznacz kolorową kredką i podpisz rzeki: Biebrza, Bystrzyca, Nida, Noteć, Wda, Wieprz.

Zadanie 3. (2p.)

Podaj nazwy czterech województw, z którymi graniczy województwo śląskie.

1., 2., 3., 4.

Zadanie 4. (2p.)

Z podanych beskidzkich szczytów podkreśl trzy położone na obszarze woj. śląskiego. Szczyty: Babia Góra, Barania Góra, Jaworzyna Krynicka, Pilsko, Skrzyczne, Turbacz.

Zadanie 5. (2p.)

Uporządkuj wydarzenia geologiczne według kolejności występowania wpisując we właściwe miejsca oznaczenia literowe.

- A. powstanie rzeźby krasowej Wyżyny Częstochowskiej
- B. powstanie złóż rud cynku i ołowiu w rejonie Tarnowskich Gór
- C. zlodowacenie południowopolskie (sanu)
- D. powstanie zapadliska górnośląskiego
- E. utworzenie wydym na Nizinie Mazowieckiej.

wydarzenie najstarsze

wydarzenie najmłodsze

--	--	--	--

Zadanie 6. (2p.)

Z podanych skał występujących w Polsce zaznacz cztery, które powstały w wyniku działania zewnętrznych procesów rzeźbotwórczych.

- A. bazalt
- B. wapień
- C. piasek
- D. żwir
- E. granit
- F. glina zwałowa
- G. marmur
- H. less

Zadanie 7. (3p.)

Przyporządkuj krainom geograficznym Polski po jednej typowej dla nich formie rzeźby.

A. Pobrzeże Koszalińskie	1. grzyby skalne
B. Pojezierze Pomorskie	2. kotły polodowcowe
C. Wyż. Krakowsko-Częstochowska	3. klify
D. Tatry	4. mogoty
	5. wzgórza moren czołowych

A., B., C., D.

Zadanie 8. (3p.)

W tabeli przedstawiono cechy klimatu czterech miast Polski – Opola, Suwałk, Szczecina i Zakopanego.

Nr miasta	Średnia temp. I (°C)	Średnia temp. VII (°C)	Średnia roczna temp. (°C)	Roczne opady (mm)
1	-1,1	17,7	8,4	527
2	-1,9	18,0	8,5	638
3	-4,8	14,2	5,1	1122
4	-5,3	16,6	6,1	594

źródło: Dobosik B., Hibszer A., Soja J., *Tablice geograficzne*, Videograf II, Katowice 2002

A. Zaznacz prawidłową odpowiedź. W tabeli Opole oznaczone jest numerem

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

B. Podaj nazwę miasta z najwyższą roczną amplitudą temperatury powietrza i jej wartość.
miasto roczna amplituda temperatury powietrza

Zadanie 9. (2p.)

W tabeli przedstawiono temperatury powietrza w Warszawie i Rzymie.

Miasto	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok
Warszawa 52°N, 21°E	-2,9	-2,0	1,8	7,6	13,8	16,8	18,6	17,2	13,3	7,8	2,3	-1,3	7,4
Rzym 42°N, 12°E	6,9	7,9	10,7	13,9	18,1	22,1	24,7	24,6	21,6	16,5	11,6	8,5	15,8

źródło: Świat w liczbach 2005/2006, WSiP, Warszawa

Na podstawie własnej wiedzy i danych w tabeli wyjaśnij dlaczego w Warszawie jest chłodniej niż w Rzymie.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (2p.)

Na fotografiach przedstawiono charakterystyczne cechy czterech parków narodowych w Polsce.

Wpisz pod fotografiami nazwy parków wybierając z podanych poniżej.

Parki narodowe: Białowieski, Biebrzański, Kampinoski, Ojcowski, Pieniński, Roztoczański, Słowiński, Woliński

źródło: pl.wikipedia.org

1.

źródło: pl.wikipedia.org

2.

źródło: pl.wikipedia.org

3.

źródło: pl.wikipedia.org

4.

Zadanie 11. (5p.)

Na mapie zaznaczono granice pasów rzeźby i parki narodowe.

A. Zaznacz znakiem „x” i podpisz parki narodowe: Gorczański, Poleski, Wielkopolski, Wigierski.

B. Na podstawie mapy i własnej wiedzy uzupełnij tabelę wpisując w odpowiednie miejsca nazwy miast.

Miasta: Bytom, Gorzów Wielkopolski, Kalisz, Kołobrzeg, Tarnobrzeg, Wałbrzych.

Pas rzeźby	Miasto	Pas rzeźby	Miasto
pobrzeża		wyżyny	
pojezierza		kotliny podkarpackie	
niziny środkowopolskie		góry	

Zadanie 12. (3p.)

Rozpoznaj na podstawie opisu regiony fizycznogeograficzne woj. śląskiego. Wpisz do tabeli ich nazwy wybierając z podanych poniżej.

Regiony: Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, Niecka Włoszczowska, Pogórze Śląskie, Równina Opolska, Równina Pszczyńska, Wyżyna Katowicka, Wyżyna Wieluńska

Lp.	Opis	Nazwa regionu
1	Region zbudowany głównie z łupków, wznoszący się do około 550 m n.p.m. Największym miastem jest Bielsko-Biała	
2	Region położony w NE części woj. śląskiego na wys. do około 270 m n.p.m. Przepływa przez niego Warta i Pilica.	
3	Zajmuje północną część Kotliny Oświęcimskiej. W podłożu występują utwory karbonu. Jego północna część porośnięta jest lasami sosnowymi.	
4	Jego granicą biegnie granica ze Słowacją. Na jego obszarze znajduje się najwyższy szczyt woj. śląskiego.	

Zadanie 13. (4p.)

Starzejemy się jako społeczeństwo. Gdybyśmy nawet chcieli dzięki imigrantom utrzymać obecny udział młodych i pracujących, to za 50 lat przybysze musieliby stanowić 45 proc. ludności Polski. Ale to nierealne. Polskie prognozy demograficzne, choć złe, i tak nie pokazują całej grozy sytuacji - ostrzega Paweł Kaczmarczyk z Ośrodka Badań nad Migracjami. - Po pierwsze, patrzymy zazwyczaj tylko na najbliższe 10-20 lat, a w tej perspektywie nie widać jeszcze wszystkich zagrożeń. Po drugie, prognozy opracowywane np. przez GUS zakładają, że wszyscy emigranci czasowi przebywają w kraju - ubolewa.

Według danych GUS poza granicami Polski pracuje obecnie prawie 2 mln Polaków. Najwięcej w Niemczech i Wielkiej Brytanii. Już dziś emigracja mocno odcisnęła się na lokalnych społecznościach. Jak wylicza OBM, całkowity "ubytek migracyjny" to około 6-7 proc. społeczeństwa Polski, ale niektóre województwa tracą znacznie więcej. Opolszczyzna -17 proc., Podkarpacie i Świętokrzyskie - 12 proc., nieco mniej Podlasie. Jednak jeśli weźmiemy pod uwagę tylko osoby w wieku mobilnym (18-44 lata), to na Opolszczyźnie ubytek wynosi aż jedną trzecią, na Podkarpaciu - jedną czwartą!

Demografowie zaczynają patrzeć na to, co będzie się działo z naszym społeczeństwem w ciągu najbliższych 50 lat. I nie mają wesołych min - zapowiadają spektakularne zmniejszenie się liczby ludności i zdecydowane przechylenie równowagi w kierunku osób po sześćdziesiątce.

źródło: P. Maciejewicz, *Polska w demograficznym klinczu. Nie pomogą nawet imigranci*;
<http://wyborcza.biz> 17.03.2012

A. Na podstawie tekstu źródłowego podaj:

a) jedną z przyczyn starzenia się społeczeństwa polskiego

.....

b) nazwę województwa z najwyższym ubytkiem ludności w wieku 18-44 lata

.....

B. Na podstawie tekstu i własnej wiedzy przedstaw dwa negatywne skutki starzenia się społeczeństwa polskiego.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 14. (3p.)

Dopisz do każdego obszaru wydobywania po jednym surowcu mineralnym wybierając z podanych poniżej.

szelf Bałtyku, Bogdanka,

Osiek, Kłodawa,

Lubin, Konin

surowce mineralne: gaz ziemny, ropa naftowa, rudy cynku i ołowiu, rudy miedzi, siarka, sól kamienna, wapień, węgiel brunatny, węgiel kamienny

Zadanie 15. (3p.)

Według danych GUS w 2011 r. wyprodukowano w Polsce 163548 GWh energii elektrycznej, w tym w elektrowniach wodnych i innych opartych na źródłach odnawialnych 6469 GWh.

A. Oblicz jaki % energii elektrycznej wyprodukowano w Polsce w 2011 r. z odnawialnych źródeł energii. Zapisz obliczenia. Wynik podaj z dokładnością do 1%.

.....%

B. Podaj inny poza hydroelektrowniami główny typ elektrowni w Polsce produkujący energię elektryczną ze źródeł odnawialnych.

.....

C. Podaj nazwę surowca, z którego produkuje się w Polsce najwięcej energii elektrycznej.

.....

Zadanie 16. (2p.)

Przyporządkuj zakładom przemysłowym w Polsce ważny czynnik ich lokalizacji.

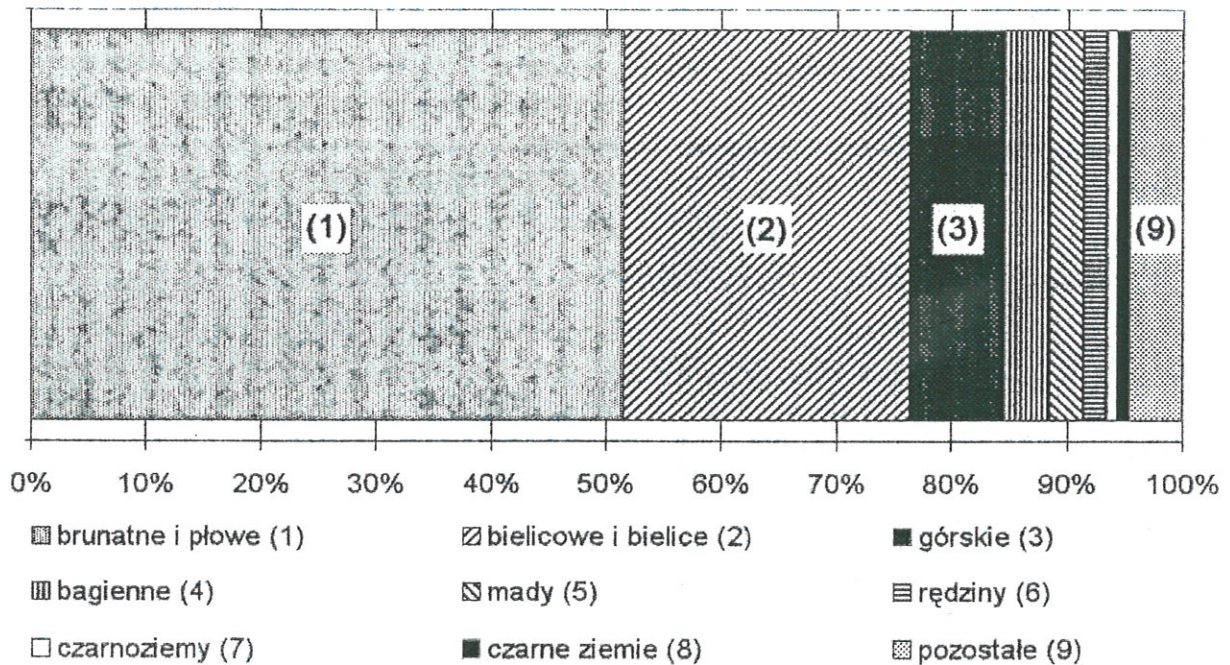
- A. huta aluminium w Koninie
- B. elektrownia ciepła w Połańcu
- C. huta miedzi w Legnicy

- 1. rynek zbytu
- 2. baza surowcowa
- 3. baza energetyczna
- 4. wykwalifikowana kadra pracownicza
- 5. woda

A, B....., C.....

Zadanie 17. (4p.)

Procentowy udział poszczególnych typów gleb w Polsce

źródło: opracowanie własne

A. Podaj nazwę gleb, które mają największy udział wśród gleb astrefowych w Polsce

.....

B. Odczytaj z wykresu jaki jest % udział czarnych ziem w glebach Polski

C. Na podstawie wykresu i własnej wiedzy oceń warunki glebowe w Polsce dla rozwoju rolnictwa zaznaczając właściwą odpowiedź.

- A. bardzo korzystne
- B. korzystne
- C. średnio korzystne
- D. niekorzystne

D. Z podanych krain geograficznych podkreśl dwie, na obszarze których występują rędziny.
Niecka Nidziańska, Nizina Podlaska, Pogórze Karpackie, Wyżyna Śląska

Zadanie 18. (3p.)

Przedstaw trzy cechy środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego.

- 1.
- 2.
- 3.

Zadanie 19. (3p.)

A. Z podanych zawodów zaznacz pięć, które należą do sektora usług.

Zawody: A. górnik, B. kierowca autobusu MPK, C. leśnik, D. makler giełdowy, E. nauczyciel, F. operator dźwigu, G. pilot wycieczek zagranicznych, H. reżyser teatralny, I. rybak, J. tokarz

B. Zaznacz właściwą odpowiedź.

W 2011 r. w Polsce w sektorze usług pracowało około

- A. 43% zatrudnionych
- B. 50% zatrudnionych
- C. 56% zatrudnionych
- D. 65 % zatrudnionych

Zadanie 20. (4p.)

A. Na fotografiach przedstawiono obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO w Polsce. Wpisz pod fotografiami nazwy miejscowości, na terenie których się one znajdują wybierając z podanych poniżej.

Miejscowości: Kalwaria Zebrzydowska, Kraków, Toruń, Świdnica, Wieliczka, Wrocław, Zamość

fot. B. Dobosik

1.

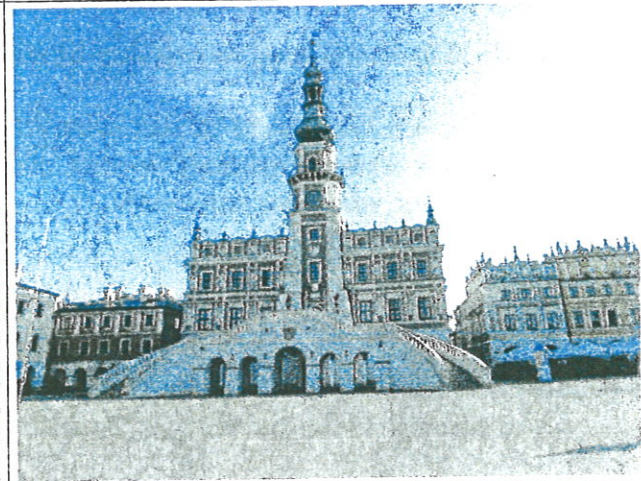
fot. B. Dobosik

2.

fot. B. Dobosik

3.

fot. B. Dobosik

4.

B. Podaj nazwy trzech miejscowości w Małopolsce, w których znajdują się drewniane kościoły wpisane na Listę UNESCO.

1., 2., 3.

Kod ucznia

--	--	--

Brudnopis